

В БЮДЖЕТА Е ЗАЛОЖЕН РИСК ЗА ВАЛУТНИЯ БОРД

Лидия Шулева, зам.-председател на Българска нова демокрация

Правителството ще променя приходите и разходите без санкция на Народното събрание, с което вкарва страшен скелет в гардероба за следващата власт

в. 24 часа, 24 февруари 2009 г.

- Г-жо Шулева, правителството обяви мерките си за справяне с кризата. Кои от тях са добри и кои няма да дадат резултат?

- Оптимизмът на премиера и управляващата коалиция няма нищо общо с действителността. Статистиката показва неблагоприятни тенденции за развитието на икономиката ни. - данните от последното тримесечие на 2008 г. отчитат отрицателен ръст на промишленото производство. Съчетано с намалено кредитиране и високи лихви - очертават се доста тежки дни за икономиката ни. Това означава загуба на работа и спадане на доходите на много хора.

- Правителството предлага конкретни мерки, сред които и такива със социален елемент - ниски данъци, работни места...

- Ниските данъци са факт, но осигурителната тежест е висока. Затова ние от БНД предложихме намаление, но то не бе прието. Останалите мерки са твърде закъснели и са неадекватни към сегашната стопанска ситуация. Например - предвижда се да се изгради държавна компания за създаване на бизнес-паркове и индустриални зони. Такива неща обикновено се правят, когато икономиката е във възход и притока на инвестиции е голям - т.е. до миналата година. Но в момент, в който работещи предприятия със сгради, оборудване и работна ръка затварят, правителството предлага инвестиции на гола поляна за индустриални зони. Логично е да се подпомогнат тези, които вече съществуват, а не да ги оставим да потънат и затворят, а борейки кризата правителството да строи нещо ново. Това е тотално неадекватно.

- Какво трябва да се направи?

- Трябва да се насочат усилията към подпомагане на действащите предприятия, които в момента са в криза. Мерките, които могат да бъдат предприети са много и трябва да им се отдели специално внимание. А не се правят например 30 голф-игрища, каквато е втората мярка. Имаме прекрасни хотели, които стоят празни и е по-добре да се дадат сериозни средства за реклама на българския туризъм в чужбина. Това са само 2 примера за адекватността на мерките на правителството.

- Но се предлагат и много социални мерки.

- По отношение пазара на труда най-силната мярка би била намаляване на осигуровките. Останалите мерки по принцип са добри, но ще се прилагат избирателно и по неясни критерии. Затова съм привърженик на мерките, които са валидни за всички участници на пазара и не създават конкурентни предимства за някои.

- Разкритикувахте всички мерки на правителството. Само защото сте в опозиция ли?

- Не е голяма критика. Колкото и парадоксално да звучи основната заплаха за българската икономика е в закона за бюджета. Досега политиката, която беше

следвана, гарантираше много висока стабилност на публичните финанси, тъй като бюджетът почти винаги завършваше със сериозен излишък. Тази година обаче в закона за бюджета има един член, който бих нарекла

"Широко отворени врати към бюджетен дефицит и неконтролирани разходи".

В този текст е предвидени бюджетното салдо (т.е. това как ще завърши годината), да може да бъде намалявано с размера на непостъпилите приходи в държавния бюджет.

- Какво означава това?

- Съгласно закона за бюджета планираният излишък е 2 млрд.лв. Според посочения по-горе текст, ако приходите например са с 5 млрд. по-малко ние ще завършим с 3 млрд. дефицит, без санкция на Народното събрание.

- А защо е прокаран той според вас? Заради предстоящите избори и нуждата от неконтролируеми средства за властта ли?

-Управляващите отказаха да преработят внесения в НС бюджет, въпреки че знаеха, че е абсолютно неадекватен към финансовата криза. Затова те направиха нещо категорично недопустимо - създадоха възможност с чл.18 да се коригират както приходите, така и разходите. Но не със санкция на Народното събрание, а така, както на правителството му харесва. Това е една

огромна бомба със закъснител,

страшен скелет в гардероба на следващите управляващи, който може да заплаши сериозно финансовата стабилност на страната.

Приходите са планирани при нереалистичен ръст от 4,7%. Вече самото МФ и БНБ си коригираха прогнозите до 1,2%. От първите месеци на годината е ясно, че планираните приходи, няма да бъдат изпълнени. Следователно е необходима адекватна корекция в разходите. Но вместо това правителството ще продължи да харчи това, което е планирано, ще увеличава заплати и пенсии, ще прави инвестиции за 5 млрд. и т.н.

- Това как си го обяснявате? Само с предстоящите избори ли?

- Има 2 обяснения. Първо когато икономиката вървеше добре, на правителството не му оставаше друго, освен да следва инерцията. Сега за първи път управляващите са в ситуация, в която трябва да вземат реални мерки, защото влизаме в криза. И това, което предприемат е тотално неадекватно. Т.е. те толкова си могат. Второто обяснение е желанието им

да мобилизират максимален ресурс от всякакъв характер за спечелване на изборите, които предстоят.

- Какви са рисковете пред финансовата система? Възможно ли е да се стигне до излизане от Валутния борд?

- България има някои особености, които винаги са давали основания на много международни финансови анализатори да ни обръщат внимание от гледна точка на потенциални рискове. Първо, че сме във Валутен борд. И второ, че имаме един от най-високите дефицити по текущата сметка. До миналата година превишаването на вноса над износа се финансираше от притока на валута в България, чрез преките чуждестранни инвестиции и от депозитите на чуждестранни банките. Сега какво се случва - преките чужди инвестиции рязко са намаляха. Заради ликвидната криза в Европа, банките-майки си изтеглят депозитите от България. А вносът няма как да бъде намален, защото внасяме петрол, газ, ядрено гориво, въглища, все неща, без които не можем. И трябва пари за да плащаме. Тогава, когато други източници няма, остава фискалния

резерв, който години наред пълнихме с излишъците от бюджета, за да има в случай на криза пари, с които да си платим сметката.

Ако тази година направим дефицит и в бюджета, няма да вкараме пари във фискалния резерв, а ще вземем от него. Това от своя страна създава риск за валутните резерви на държавата, които служат за покритие на лева във условия на Валутен борд. Ако се стигне до по-сериозно намаление на тези резерви и не се предприемат никакви други стабилизационни мерки, има опасност от дестабилизация.

- И това ще застраши Валутния борд, така ли?

- Винаги една неразумна политика може да го застраши. И то не, защото някой иска да го събори. А защото една политика на огромни харчове и неконтролиран дефицит може да доведе до намаляване на валутните резерви.

- Какво може да се направи за запазване на Валутния борд?

- Има много мерки, които могат да се вземат за стабилизация –

предпазно споразумение с МВФ,

рестрикции на разходите и излишък в бюджета. Смятам, че риска за публичните финанси на страната е по-скоро политически, а не толкова финансово-икономически. Затова трябва да се предприемат мерки, за да се предпазим от най-лошите възможни сценарии.

- Какви могат да са те?

- Намаляване на валутните резерви до критичен минимум и падане на Валутния борд.

- Какво трябва да се направи, за да не се стигне до това?

- Трябва да има актуализация на бюджета. Трябва да знаем при какви параметри работим. Защото в момента работим при макрорамка, която няма нищо общо с действителността. Бюджетът е приет при 4,7% ръст на икономиката. Пълен абсурд! Необходима е незабавна актуализация, както на приходите така и на разходите и гарантиране на бюджетен излишък.